

4. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації. URL: http://ibhb.chnu.edu.ua/uploads/files/metodrada/Rozroblennya_osv_program.pdf.

УДК 371

**МОДЕЛЬ СЕЕН-ПЕДАГОГА У КОНТЕКСТІ ПОСИЛЕННЯ
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО АСПЕКТУ ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ ЗЗСО В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**

*Лещенко Є.В., аспірант
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

Від початку повномасштабного вторгнення росії, українська освіта зазнала багатьох змін. Українські школярі за кордоном поєднують навчання в іноземних та українських школах, діти, які залишилися на території України вимушено навчаються під ворожими обстрілами та в перервах між повітряними тривогами. Ця ситуація – це великий стрес не тільки для учнівської молоді, а й для педагогів, які в такий не легкий час повинні максимально бути на сторожі і надавати якісні освітні послуги дистанційно. Крім цього виявляти максимальну підтримку дітям, які зараз її дуже потребують.

У зв'язку з цим, метою дослідження є модель СЕЕН-педагога у контексті посилення соціально-педагогічного аспекту освітнього процесу ЗЗСО в умовах військового стану в Україні.

Важливо відзначити, що сучасний педагог – це вже не гуру-транслятор нових знань. Це фактично наставник, який вміє організувати процес пізнання учнів і у зв'язку з нинішньою ситуацією, допомогти дитині позбутися певних стресових станів та оволодіти своїми емоціями, думками, допомогти дитині відчувати себе максимально комфортно.

Задовго до війни в Україні дуже активних обертів у впровадженні почало набирати соціально-емоційне і етичне навчання (СЕЕН). Соціально-емоційне і етичне навчання – це інноваційна навчальна програма для дітей і підлітків від дошкільного до старшого шкільного віку, розроблена Університетом Еморі (Атланта, США). Ця програма вдосконалює соціально-емоційне навчання ключовими додатковими елементами: тренування уваги, співпереживання та етичне осмислення, системне мислення, стійкість і травмоорієнтована практика [1]. До цієї програми долучились 26 закладів освіти в експерименті всеукраїнського рівня МОН України, а 5 023 дітей та 425 вчительок і вчителів апробують програму [2].

Програма СЕЕН базується на філософії та методиці, яка протягом 20 років створювалася, апробовувалася й вдосконалювалася міжнародною командою науковців і науковиць Університету Еморі. Підґрунтям для них стали праці з емоційного інтелекту Деніела Гоулмана та найкращі світові освітні практики, а натхненням – заклики Далай-лами XIV до миру, порозуміння, співпереживання та усвідомлення того, що для всіх людських істот спільним домом є планета Земля [3].

Впровадження цієї програми в закладах загальної середньої освіти передбачаються й нові ролі педагога. Наприклад, роль ментора, до якого діти приходять самостійно, щоб дослідити якусь тему стосовно своїх переживань, або емоційного стану, тобто відбувається процес взаємодії більш досвідченої в певній сфері людини з менш досвідченою, здійснюється передача знань, навичок, вмінь, наприклад, стосовно

оволодіння своїми емоцій або застосування тілесно-орієнтованої практики. Координаторка проєкту Т. Дрожжина відвідала низку ЗЗСО України, на базі яких відбулося впровадження цієї програми [4]. Експертка була в захваті від того, як педагоги підхопили цю тему, наскільки вони нею прониклися. Звичайно виникали труднощі, але модель СЕЕН-педагога – це про людину, яка здатна здолати всі труднощі на своєму шляху і своїм прикладом навчати підростаюче покоління.

Інша роль педагога – фасилітатор. Це використання колективного інтелекту, вміння зібрати команду, працювати у ній. Фасилітатор – це той, хто відповідає за групову динаміку, хто вміє цей процес зробити ефективнішим. Тобто, щоб діяти конструктивно (як особистість чи колектив), потрібно спершу усвідомити проблему. Далі, включитися в неї емоційно: це мотивує до дії (співпереживання). І потім – діяти вміло (залученість). Це – певна модель усвідомленості, співпереживання й умілої залученості, яка може принести найкращі результати для людини та її оточення.

Тож основна модель СЕЕН-педагога у контексті посилення соціально-педагогічного аспекту освітнього процесу ЗЗСО в умовах військового стану в Україні зводиться до того, що учнів і учениць потрібно буде скерувати процесом і підтримати їх у втіленні запланованого. Скерувувати не означає давати готові відповіді чи вказівки, а радше підказки, пов'язані з їхніми запитамі і попередньо засвоєними знаннями й навичками. Такий делікатний підхід з боку педагога займає більше часу, але приносить більше користі учнівству, оскільки дає їм змогу вчитися на власних ідеях, помилках та одне в одного [5].

Звичайно ні в якому разі не потрібно забувати про базові якості моделі педагога в цілому. Сюди можна віднести: працелюбство, працездатність, дисциплінованість, вміння визначити мету, вибрати шляхи її досягнення, організованість, наполегливість, систематичне і планомірне

підвищення свого професійного рівня, відповідальність прагнення постійно підвищувати якість своєї праці. А особливість моделі СЕЕН-педагога в значній мірі визначається його ерудицією, високим рівнем культури. Той, хто хоче вільно орієнтуватися в сучасному світі, повинен багато знати. Ерудований педагог повинен бути і носієм високої індивідуальної культури. Учитель завжди є наочним зразком для учнів, своєрідним еталоном вчинків і поведінки.

У цьому випадку педагог не просто надає дитині знання, це людина, яка сама розвивається, окреслює проблеми більш високого рівня і залучає учнів у цей процес як гід, який веде за собою та показує, як спроможна людина опанувати себе, опанувати свої емоції, вивчити свій внутрішній стан та ефективно взаємодіяти з оточуючими.

Література:

1.«Це – СЕН 2.0 (соціально-емоційне навчання)». URL : <http://seelearning.emory.edu/uk> (дата звернення: 01.11.2022).

2. «Соціально-емоційне та етичне навчання в Україні». URL: <https://www.edcamp.ua/seelukraine/seen-v-ukraini/> (дата звернення: 02.11.2022).

3. «Як упроваджувати соціально-емоційне навчання в школах. Аналітичний огляд». URL: <http://surl.li/dbflw> (дата звернення: 01.11.2022).

4. «Як у школах пілотують програму соціально-емоційного та етичного навчання». URL: <http://surl.li/dqnti> (дата звернення: 04.11.2022).

5. Вибрані матеріали міжнародної програми з формування м'яких навичок СЕЕ-навчання/ заг. ред. О. Елькіна, О. Масалітіної, Я. Фюрста. Харків, 2019. 60 с.